

Geneugten van de aan huis gebonden jichtlijder

J. Toonstra¹, M.B. Crijns²

In een eerdere bijdrage over jicht hebben we gezien hoe de pijn van een heftige jichtaanval werd afgebeeld in de kunst. Zich voortbewegen is met jicht niet goed mogelijk. Als je zo aan huis en stoel gebonden bent, kun je maar beter het beste ervan maken.

Figuur 1. 'The enthusiast' of 'The gouty angler' door Theodore Lane, circa 1825. Olie op doek, 40,6 x 55,9 cm. Tate Gallery, Londen. Wellcome Library, Londen, Wellcome Images.

Op het meest bekende werk *The enthusiast* (ook wel *The gouty angler* genoemd) van Theodore Lane (1800-1828) continueert de visser met jicht zijn hobby in de statige huiskamer in Georgiaanse stijl (figuur 1). Haardvuur aan, wijn en tabak en een boek onder handbereik als symbolen van de mannelijke geneugten. De aangedane voet rust op een zogenoemde jichtstoel. Deze is vaker afgebeeld zoals ook op het schilderij *A sure cure for the gout* door Walter Dendy Sadler (1854-1923) (figuur 2). Hier ligt deze ongebruikt onder de tafel en rust de zieke voet op een kussen. Walter Dendy was een Engelse schilder die gespecialiseerd was in het dagelijkse leven van de negentiende eeuw. Zijn schilderijen gaan vaak over humoristische, romantische en sentimentele thema's. Vaak werden

dorpsgenoten gevraagd te poseren om zo een goede scène op te kunnen zetten. Op dit werk zien we het belang en nut van vrouwelijk gezelschap bij een jichtlijder die aan huis gebonden is. Op de tafel links staan bloemen en fruit in plaats van flessen drank en overmatige hoeveelheden voedsel. Het liefvallige bezoek heeft kennelijk het beste voor met de jichtlijder. Verlichting van pijn in een dergelijk aangenaam gezelschap wordt onderstreept door de warme handdruk en de gelukkige lach op het gelaat van de man. Dit werk werd in 2007 verkocht door Christie's voor \$ 28.800.

Op het werk van Thomas Rowlandson (1756-1827) met als titel *Comfort in the gout* zoekt de jichtlijder steun bij twee

¹ Dermatoloog, Amersfoort

² Dermatoloog, Huid- en Melanoomcentrum, Antoni van Leeuwenhoek, Amsterdam

Figuur 2. 'A sure cure for the gout'
door Walter Dendy Sadler.
Olie op doek, 86,4 x 121,9 cm.
Locatie onbekend.

rondborstige dames die hem van alle aandacht en gemakken voorzien terwijl een bediende het eten op tafel zet (figuur 3). Op de grond ligt een opengeslagen boek met als titel *Treatise on gout* naast een omgevallen medicijnfles. Kat en hond liggen innig verstrengeld op de vloer en wekken een bepaalde gedachte op die versterkt wordt door het opengeslagen gordijn van een bed op de achtergrond. In de deuropening is nog een schim van een dikke man te zien die kennelijk ook in is voor een soortgelijke warme ontvangst.

De eerdergenoemde jichtstoel is eveneens goed te zien op een aquarel uit circa 1830 van de hand van George Hunt, getiteld *A gouty man savouring his feast* met het opschrift "An exquisite taste with an enlarged understanding" (figuur 4). Hier zien we nogmaals de klassieke jichtlijder, fors van postuur, met op de tafel een ruime hoeveelheid drank en voedsel. Op de grond een kookboek en een nota voor onder meer geleverde sherry, port, Bordeaux en cognac. Aan de muur een schilderij met een vaag herkenbare Bacchus die ook weer terugkomt in de standbeelden op het dressoir.

Figuur 3. Ingekleurde ets, getiteld 'Comfort in the gout' door Thomas Rowlandson, 1785. Wellcome Library, Londen, Wellcome Images.

Afgaande op deze schilderijen hoeft het leven van een aan huis gebonden jichtlijder niet saai te zijn.

Figuur 4. Aquarel, getiteld 'A gouty man savouring his feast' door Georg Hunt, circa 1830. Wellcome Library.

CORRESPONDENTIEADRES

Johan Toonstra

E-mail: johan.toonstra@gmail.com